

[Bertel Dahlgaard.]

det store Landbrug i de Egne, hvor Høsten har været god i det forløbne Aar, tjent store Penge, men inden for det mindre Landbrug, hvor de høje Kornpriser ikke skæpper i Kassen, vil Besætningsreduktionerne nu faa haarde Virkninger, og der vil i det kommende Aar blive Smalhans inden for mangt et lille Landbohjem. Saa meget mere Grund er der til at paaskønne, at det mindre Landbrugs Talsmænd har givet saa smukt et Udtryk for Solidaritetsfølelse over for dem, der vil faa det endnu sværere.

Men selv med Godkendelsen af et Underskud paa Statsregnskabet for næste Aar som det, jeg her har nævnt, kan der være Lejlighed til at advare imod at stille for store Krav til Statskassen. Her i Rigsdagen har vi alle Pligt til at vogte os for den Mentalitet, der forlanger Statens Tilskud og Statens Støtte til alt muligt, og som samtidig klager over de høje Skatter. De to Ting lader sig ikke forene. Jeg for min Del tror, det vil være tilraadeligt at være noget mere forsigtig med Statens Bevillinger i den kommende Tid, end man har været i det forløbne Aar.

Her møder vi atter Hensynet til Bevarelsen af Balancen i det økonomiske Liv, og herom vil jeg gerne gøre nogle Bemærkninger. Spørgsmaalet om den fornødne Balance i Danmarks økonomiske Liv er i afgørende Grad knyttet til Spørgsmaalet om Prisudviklingen i vort Samfund. Da vi i Fjor Efteraar indledede Finanslovdebatten, tydede alting paa, at vi befandt os ved et skæbnesvangert Punkt, og jeg advarede dengang imod den Udvikling, som maatte forudses. I Løbet af Sommeren 1940 var Pristalsreguleringen bragt til Standsning, og den voldsomme Stigning i Importpriserne, som de stigende Fragter foraarsagede før April 1940, kunde ventes afløst af større Stabilitet efter den nærmere handelsmæssige Tilknytning til Tyskland. Fra April til Juli 1940 faldt da ogsaa Importpristallet fra 205 til 189, og som Følge heraf sank Engrospriestallet for Raavarer i samme Periode fra 218 til 197. Men denne gunstige Udvikling, jeg her har nævnt, var netop i Fjor Efteraar afløst af en modgaaende Bevægelse, hvis Styrke tegnede til at blive — kan jeg vel sige — af uheldsvanger Karakter. I Løbet af 7 Maaneder, fra Juli 1940 til Februar 1941, steg nu Importpristallet fra 189 til 234. Eksportpristallet steg samtidig i Maanederne indtil Marts i Aar fra 139 til 196, og dermed fandt der en tilsvarende indenlandsk Prisstigning Sted for de her i Landet producerede Næringsmidler.

I Forbindelse hermed maa det erindres, at Eksporten til de nævnte Priser i betydeligt Omfang finansieredes gennem indenlandsk Kredit. Naar hertil kom, at Kornloven i Efteraaret 1940 forhøjede Kornpriserne med ca. 50 pCt., og at vort Priskontrolsystem ikke endnu havde faaet noget fast Greb om Arbejdet for at imødegaa de illegitime Prisforhøjelser, som altid er den begyndende Vareknapheds Følgesvend, er det klart, at Faren for en ganske ukontrolleret og uhemmet Prisudvikling var overhængende. Thi det er jo indlysende, at den her nævnte Bevægelse maatte have som uundgaelig Konsekvens nye betydelige Lønstigninger.

Med andre Ord, vi stod lige paa Nippet til at blive grebet af den Hvirvel, der forflygtiger og opløser Værdierne og undergraver al Stabilitet og dermed al Tillid i det økonomiske Liv, saa at Samfundet i Løbet af kort Tid føres op paa et Omkostningsniveau, som vi efter Krigens abnorme Forhold kun kan komme ned fra igen gennem katastrofale Kriser og Krak.

Naar vi nu ser tilbage paa denne Periode i det forløbne Aar, da maa det erkendes, at vi undgik, om end med Nød og næppe, at blive trukket ned af Malstrømmen. Vi har faaet et Pusterum, det er lykkedes at tilvejebringe saa megen Stabilitet gennem vore Handelsforhandlinger, at Importpristallet i de sidste 6 Maaneder kun er steget 5 Points. For nogle af de vigtigste Levnedsmidler er et Prisstop gennemført uafhængigt af Eksportpriserne, og efter en Lønstigning i 1940 paa 8 pCt. er der tilvejebragt en Stabilisering af Lønningerne for Tiden indtil Marts 1942, ligesom Kornlovens Satser er bibeholdt for indeværende Aar. Med Hensyn til det sidstnævnte Forhold maa det dog nævnes, at det med Henblik paa Nødvendigheden af en Prisstabilisering er meget betænkeligt, at Frihandelskornet har faaet Lov at gaa op i de Priser, vi nu kender, og som den ringe Høst har muliggjort.

Men det er netop ogsaa kun et Pusterum, der er givet os, og dette Pusterum maa vi benytte til at erkende vor Stilling og til at gøre, hvad der er muligt, for at saavel Erhvervene som Befolkningen i deres Helhed erkender den.

Hvorledes er da Landets Stilling i dette Øjeblik? Man møder ofte den Anskuelse, at det er uundgaeligt for Danmark under de nuværende Forhold at komme ind i en hektisk Inflationsbevægelse. Man ser Nationalbankens mægtige Finansiering af Eksporten og de andre store udenlandske Tilgodehavender, som Forholdene fører med sig. Man ser paa den anden Side Varelagrenes